

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA
I PRIRODE

10000 Zagreb, Ulica Republike Austrije 14

Tel: 01/ 3717 111 fax: 01/ 3717 135

KLASA: UP/I 351-03/13-02/21

URBROJ: 517-06-2-1-1-14-20

Zagreb, 15. srpnja 2014.

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode na temelju članka 74. stavka 1. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 110/07) i odredbe točke 4. Priloga I. Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš („Narodne novine“, broj 64/08 i 67/09), a u vezi s člankom 33. Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš („Narodne novine“ broj 61/14) i člankom 277. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 80/13 i 153/13), povodom zahtjeva nositelja zahvata Ventus Flatus d.o.o., Jurišićeva 1/a, Zagreb, radi procjene utjecaja na okoliš vjetroelektrane Visibaba ZD3P na lokaciji Grad Benkovac, donosi

RJEŠENJE

I. Namjeravani zahvat – vjetroelektrana Visibaba ZD3P na lokaciji Grad Benkovac, nositelja zahvata Ventus Flatus d.o.o., Jurišićeva 1/a, Zagreb, a temeljem Studije o utjecaju na okoliš koju je izradio ovlaštenik APO d.o.o. iz Zagreba – prihvatljiv je za okoliš i ekološku mrežu uz primjenu mjera zaštite okoliša i mjera ublažavanja utjecaja na ciljeve očuvanja ekološke mreže (A) te uz program praćenja stanja okoliša i ekološke mreže (B) kako slijedi:

A. MJERE ZAŠTITE OKOLIŠA I MJERE UBLAŽAVANJA UTJECAJA NA CILJEVE OČUVANJA EKOLOŠKE MREŽE

A.1. MJERE TIJEKOM PROJEKTIRANJA, PRIPREME I GRAĐENJA ZAHVATA

Opće mjere zaštite

1. U okviru izrade Glavnog projekta izraditi elaborat u kojem će biti prikazan način na koji su u Glavni projekt ugrađene mjere zaštite okoliša i program praćenja stanja okoliša iz ovog Rješenja. Elaborat mora izraditi pravna osoba koja ima suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša – izradu studija o utjecaju zahvata na okoliš.
2. Pristupne putove projektirati u širini do 5 m, u koridoru širine do 10 m, osim na mjestima gdje je zbog potrebe transporta (u zavojima) potrebna i veća širina.
3. Pristupne putove graditi kao makadamske putove bez asfalta.

Tlo

4. Projektom organizacije gradilišta odrediti mjesta za privremeno razvrstavanje i odlaganje iskopanog materijala te parkiralište za vozila i strojeve. Na parkiralištu poduzeti mjere zaštite od onečišćenja tla zauljenim tekućinama.

5. Spremnike s gorivom za potrebe gradilišta postaviti u prihvatne posude ili iste izvesti s dvostrukom stijenkom.
6. Zemljani materijal od iskopa iskoristiti za gradnju i sanaciju.

Staništa i flora

7. Zabranjeno je u vrtače, koliševke, dolce i sitaste ponore odlagati iskopani materijal i otpad ili iz njih vaditi matični supstrat (šljunak, pijesak, jalovinu i sl.).
8. Građevinske radove izvoditi u predviđenoj zoni zahvata uz ograničenje kretanja mehanizacije zbog što manjeg narušavanja morfologije staništa i očuvanja autohtone vegetacije.

Fauna/ciljevi očuvanja ekološke mreže

9. U slučaju otkrića speleološkog objekta (jama, špilja, ponor i dr.) odmah prekinuti sve radove na lokaciji i o istom bez odgađanja obavijestiti središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove zaštite prirode i Državni zavod za zaštitu prirode pisanim putem te postupiti po rješenju nadležnog tijela.
10. U cilju zaštite ptica od sudara s lopaticama vjetroagregata tijekom dana, vršne dijelove lopatica obojiti crvenom/crnim bojom i/ili UV bojama kako bi lopatice bile što uočljivije, naročito grabljiavicama.
11. U slučaju osvjetljavanja gradilišta koristiti svjetleća tijela žute ili crvene svjetlosti koja ne privlači kukce, s osvjetljenjem usmjerenim prema tlu.
12. U slučaju pronalaska gnijezda strogo zaštićenih vrsta ptica spriječiti svako namjerno uznemiravanje, posebno u vrijeme gniježdenja te namjerno uništavanje gnijezda, a o pronalasku (posebice ako se radi o gnijezdima ptica grabljiavica) obavijestiti središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove zaštite prirode. Ako je za nastavak radova nužno provesti radnje sa strogo zaštićenim vrstama, ishoditi dopuštenje te postupiti po rješenju nadležnog tijela.
13. U slučaju pronalaska kolonije ili skloništa šišmiša spriječiti svako namjerno uznemiravanje ili rastjerivanje te oštećivanje ili uništavanje njihovog skloništa, a o nalazima obavijestiti središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove zaštite prirode. Ako je za nastavak radova nužno provesti radnje sa strogo zaštićenim vrstama, ishoditi dopuštenje te postupiti po rješenju nadležnog tijela.

Krajobraz

14. U okviru izrade projektne dokumentacije (Idejni/Glavni projekt) izraditi projekt krajobraznog uređenja cijele lokacije zahvata, pri čemu glavni projektant mora biti ovlašten krajobrazni arhitekt.
15. Pristupne putove i radne platoe projektirati na način da se što bolje prilagode postojećem terenu, uz izbjegavanje dubokih zasjeka i nasipa. Neizbježne pokose projektirati sa što manjim nagibom. Zabranjuje se izvođenje pokosa s nagibom 1:1.
16. Za krajobrazno uređenje koristiti autohtone biljne vrste lokalnih fitocenoza.
17. Sve površine gradilišta i ostale zone privremenog utjecaja, nakon završetka radova, urediti prema projektu krajobraznog uređenja.

Kulturna baština

18. Lokacije gomila (potencijalna arheološka nalazišta) koje se nalaze uz pristupni put za VA22 i VA23 i pokraj VA21 i VA24 (lokaliteti P1, P2, P4, P8, P9) očistiti i dokumentirati, a potom, nakon sondiranja i utvrđivanja njihova karaktera odlučiti o eventualnom daljnjem istraživanju.
19. Suhozidnu kamenu konstrukciju koja se nalazi uz pristupni put za VA13 (lokalitet P53) očistiti i dokumentirati, a potom, nakon sondiranja i utvrđivanja njezina karaktera odlučiti o eventualnom daljnjem istraživanju.

20. Zbog iznimne koncentracije arheoloških nalazišta i nalaza te potencijalnih nalazišta, u sklopu teško preglednog terena (gusto raslinje) na prostoru pristupnog puta između VA24 i VA22 (od lokaliteta P10 do lokaliteta P33) pokolčiti trasu zahvata i posjeći raslinje te nakon toga istražiti nalazišta na trasi.
21. Na položaju VA13, VA14 i pristupnog puta za VA13 pokolčiti trasu zahvata i posjeći raslinje te nakon toga istražiti nalazišta na trasi.
22. Prije eventualnog uklanjanja potrebno je dokumentirati ostatke PASTIRSKOG STANA koji se nalazi zapadno od pristupnog puta koji povezuje vjetroagregat VA26 s postojećim VA5 (pozicija 5564908/ 4879209).
23. Sjeverozapadni bedem prapovijesne gradine koji je udaljen 160 metara od pozicije VA26 i njegov neposredni okoliš ne smije se ugroziti tijekom izvođenja radova.
24. Očuvati tragove tradicijskog gospodarenja u prostoru (bunari, lokve, pojilišta, ogradni suhozidi, zabrani i sl.), a po potrebi iste istražiti i dokumentirati.
25. U slučaju nailaska na arheološke nalaze, prekinuti radove i zaštititi nalaze te o navedenom bez odgađanja obavijestiti nadležni konzervatorski odjel Ministarstva kulture RH (Konzervatorski odjel u Zadru) kako bi se poduzele odgovarajuće mjere zaštite nalaza i nalazišta.

Buka

26. Građevinske radove izvoditi tijekom dnevnog razdoblja, a samo u izuzetnim slučajevima, ukoliko to zahtjeva tehnologija, tijekom noći.

Otpad

27. Organizirati odgovarajuću površinu na kojoj će se privremeno skladištiti nastali otpad.
28. Zbrinjavanje otpada organizirati putem za to ovlaštenih tvrtki sukladno propisima iz područja gospodarenja otpadom.

A.2. MJERE TIJEKOM KORIŠTENJA ZAHVATA

Fauna/ciljevi očuvanja ekološke mreže

1. U cilju zaštite ptica od sudara s lopaticama vjetroagregata tijekom noći, koristiti minimalno osvjetljenje koje je propisano sukladno sigurnosti u zračnom prometu. Za noćno osvjetljenje vjetroagregata koristiti žuta ili crvena treperava svjetla s periodičnim paljenjem i gašenjem.

Kulturna baština

2. Omogućiti pristup postojećim lokalitetima kulturne baštine u cilju njihovog eventualnog istraživanja, dokumentiranja i slično.

Buka

3. Osigurati kontrolu vjetroagregata koji moraju biti opremljeni programskim paketom za vođenje koji omogućava rad sa smanjenom emisijom buke.
4. U fazi Glavnog projekta odrediti koji vjetroagregati i u kojim uvjetima će raditi u režimu sa smanjenom emisijom buke u cilju sprečavanja prekoračenja zakonom propisanih dopuštenih ocjenskih razina emisije buke.
5. Vjetroagregate održavati prema uputama proizvođača kako pri radu ne bi došlo do povećane emisije buke.
6. Nakon puštanja u rad nove opreme, mjerenjem provjeriti utjecaj buke koja se javlja u okolišu kao posljedica njena rada.

Otpad

7. Zbrinjavanje otpada organizirati putem za to ovlaštenih tvrtki sukladno propisima iz područja gospodarenja otpadom.

A.3. MJERE NAKON PRESTANKA KORIŠTENJA ZAHVATA

1. U slučaju demontaže, odnosno uklanjanja vjetroelektrane s lokacije, izraditi potrebnu dokumentaciju, uključujući projekt sanacije krajobraza sukladno propisima i zatečenoj situaciji na lokaciji.
2. Prostor sanirati prema izrađenoj dokumentaciji.

B. PROGRAM PRAĆENJA STANJA OKOLIŠA I EKOLOŠKE MREŽE S PLANOM PROVEDBE

Buka

S ciljem provjere kvalitete projekta i karakteristika instaliranih vjetroagregata, nakon puštanja vjetroelektrane u rad, odnosno nakon završetka svake faze gradnje, provesti mjerenje buke na referentnim točkama uz predmetnoj buci najizloženije stambene kuće okolnih naselja/zaseoka: D. Zrilići, Kalanjeva Draga i Marinovići.

Ovisno o utvrđenoj situaciji na terenu, ovlaštena osoba koja provodi mjerenja može odrediti mjerne točke koje odstupaju od danih ovim Rješenjem.

Tijekom daljnjeg korištenja mjerenje buke provoditi u vremenskim razmacima od po tri godine i dodatno pri instalaciji novih uređaja.

Mjerenje mora provoditi ovlaštena pravna osoba uz korištenje ISO 17025 umjerene mjerne opreme.

Ornitofauna

Praćenje ornitofaune provoditi u razdoblju od minimalno dvije godine nakon izgradnje (uključujući i probni rad). Monitoring se sastoji od sljedećeg:

I. Pretraživanje područja oko vjetroagregata i evidentiranje stradalih ptica

Na prvom obilasku terena provjeriti aktivnost lokalnih predatora te prema tome odrediti metodologiju evidentiranja stradalih ptica.

Pri svakom obilasku potrebno je pregledati područje oko vjetroagregata, u radijusu od 80 m, ukoliko je to moguće i evidentirati stradale ptice. Za svaki nalaz zabilježiti točan položaj stradale ptice, starost i spol i sve uočene ozljede. Ukoliko se dio područja ne može pregledati, procijeniti koliki dio područja je pregledan.

U skladu s člankom 154. *Zakona o zaštiti prirode* (NN, broj 80/13) provoditelj monitoringa dužan je, u roku 24 sata, prijaviti Državnom zavodu za zaštitu prirode usmrćene i ozlijeđene strogo zaštićene ptice.

II. Praćenje eventualnog utjecaja na zajednice manjih ptica i pjeвица putem transekta

Motrenje lokalne zajednice ptica gnjezdarica izvesti po istim trasama i istim metodama kako je to učinjeno tijekom istraživanja nultog stanja. Svaki transekt obaviti najmanje dva puta, i to prvi sredinom travnja (od 10. do 20. travnja) i drugi sredinom svibnja (od 10. do 20. svibnja). Transekte obaviti po stabilnom vremenu, bez oborina i jačeg vjetra. Ukoliko se tijekom izvođenja transekta vrijeme pokvari, cijeli transekt ponoviti drugi dan, u jutarnjim satima.

Rezultate transekata usporediti s rezultatima transekata provedenih tijekom istraživanja nultog stanja i utvrditi postoje li bitne razlike. U slučaju odstupanja rezultata od rezultata dobivenih za potrebe Studije o istom obavijestiti središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove zaštite prirode.

III. Praćenje preletničkih i zimujućih populacija ptica

Praćenje preletničkih i zimujućih populacija ptica obavljati tijekom cijele godine što znači da se, sukladno godišnjem ciklusu ptica, mora rasporediti minimalno deset terenskih istraživanja kako bi bili obuhvaćeni jesenja i proljetna migracija, gniježđenje i poslijegnijezdeća disperzija te zimovanje.

Svaki prelet ucrtavati na mapi s ucrtanim promjerom rotora. Podaci koje je potrebno uzeti u obzir su visina i brzina preleta, način leta te da li ptica leti pravocrtno ili kruži, da li ptica izbjegava elisu rotora ili ne, da li odustaje od preleta ili ne i sl.

Svaki terenski izlazak mora biti najmanje trodnevni, a mora uključivati i noćne vrste ptica. Tijekom tih istraživanja, u jutarnjim satima, provesti transekt u dužini od najmanje dva kilometra. Nakon transekta pregledati sva područja kroz koja nije prošao transekt. Tijekom noći utvrditi prisutnost noćnih vrsta.

IV. Promatranje ponašanja ptica odnosno njihove aktivnosti u blizini svakog pojedinog vjetroagregata

Ponašanja ptica odnosno njihovu aktivnosti bilježiti najmanje jedan sat po vjetroagregatu mjesečno, raspoređeno pravilno tijekom godine tako da se obuhvati cjelogodišnji ciklus. Za svaku opaženu pticu (krugu od 50 m od vjetroagregata za manje ptice, a u krugu od 250 m za grabljivice) bilježi se vrsta, broj primjeraka i ponašanje (leti, stoji, jedri, hoda, lovi i sl.). U slučaju leta, odrediti položaj i smjer leta, udaljenost od vjetroagregata te visinu u odnosu na vjetroagregat (ispod nivoa elisa, u radijusu elisa, na rubu dohvata elisa, iznad ili ispod vrha elise, visoko iznad elise i sl.).

Ukoliko rezultati praćenja ornitofaune odstupaju od utjecaja utvrđenih u postupku procjene utjecaja na okoliš, u dogovoru sa središnjim tijelom državne uprave nadležnom za poslove zaštite prirode uskladiti režim rada: prilagođavanje i/ili ograničavanje rada vjetroagregata u vrijeme najveće aktivnosti, osobito za vrijeme proljetnih i jesenskih migracija kao i dnevnih migracija prema lovnom staništu.

Rezultate i analizu svih aktivnosti praćenja ornitofaune dostaviti središnjem tijelu državne uprave nadležnom za poslove zaštite prirode, na kraju svake godine praćenja, uz obaveznu procjenu potrebe, odnosno prijedloga dodatnih zaštitnih mjera.

U ovisnosti o rezultatima, u završnom dvogodišnjem izvještaju, procijeniti postoji li potreba za daljnjim praćenjem ornitofaune te, ukoliko postoji, dati prijedlog potrebnih aktivnosti.

Mišljenje o potrebi primjene dodatnih zaštitnih mjera te potrebi nastavka praćenja ornitofaune donosi središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove zaštite prirode.

Fauna šišmiša

Praćenje aktivnosti šišmiša provoditi u razdoblju od minimalno dvije godine nakon izgradnje (uključujući i probni rad). Praćenje provoditi u razdoblju od 01. ožujka do 30. listopada, s najmanje četiri terenska dana mjesečno.

Praćenjem faune šišmiša obuhvatiti sljedeće:

1. Praćenje ometanja/gubitka skloništa i staništa – utvrditi promjene u sastavu i brojnosti vrsta šišmiša na području zahvata te promjene u ponašanju i/ili aktivnosti šišmiša, a osobito u odnosu na novonastale pristupne puteve.
2. Praćenje migracija – vizualno promatranje uz pomoć ultrazvučnog detektora započeti u kasnijim popodnevnim satima, a od sumraka nastaviti praćenje ultrazvučnim detektorom tijekom čitave noći. Moguće je koristiti i telemetrijsko praćenje i druge odgovarajuće metode.
3. Praćenje stanja kolonija u špiljama Bela voda.

Utvrđivanje smrtnosti šišmiša u radijusu jednakom visini vjetroagregata, a svakako ne manjem od 70 m oko pojedinog vjetroagregata na način da se pretraži područje ispod svakog vjetroagregata – kombinirati s praćenjem aktivnosti šišmiša pomoću ultrazvučnog detektora koje treba provesti u noći prije pretraživanja. U slučaju pronalaska stradale jedinice šišmiša zabilježiti vrstu šišmiša, GPS poziciju svake stradale jedinice, položaj i udaljenost u odnosu na okolne vjetroagregate, stanje trupla i tip ozljede. U slučaju da se utvrdi smrtnost šišmiša, nositelj zahvata dužan je odmah obavijestiti središnje

tijelo državne uprave nadležno za poslove zaštite prirode i provesti mjere zaštite u cilju sprečavanja daljnjeg stradavanja, uključujući i dodatno prilagođavanje i/ili ograničavanje rada vjetroagregata.

Rezultate i analizu svih aktivnosti praćenja faune šišmiša dostaviti središnjem tijelu državne uprave nadležnom za poslove zaštite prirode, na kraju svake godine praćenja, uz obaveznu procjenu potrebe, odnosno prijedlog dodatnih zaštitnih mjera.

U skladu s člankom 154. *Zakona o zaštiti prirode* (NN, broj 80/13) provoditelj monitoringa dužan je u roku 24 sata prijaviti Državnom zavodu za zaštitu prirode usmrćene i ozlijeđene strogo zaštićene životinje.

U ovisnosti o rezultatima, u završnom dvogodišnjem izvještaju, procijeniti postoji li potreba za daljnjim praćenjem faune šišmiša te, ukoliko postoji, dati prijedlog potrebnih aktivnosti.

Mišljenje o potrebi primjene dodatnih zaštitnih mjera te potrebi nastavka praćenja faune šišmiša donosi središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove zaštite prirode.

- II. **Nositelj zahvata, Ventus Flatus d.o.o., Jurišićeva 1/a, Zagreb, dužan je osigurati provedbu mjera (A) i praćenje stanja (B) iz točke I. ove izreke kako je to određeno ovim rješenjem.**
- III. **Rezultate praćenja stanja okoliša nositelj zahvata, Ventus Flatus d.o.o., Jurišićeva 1/a, Zagreb, dužan je dostavljati nadležnom županijskom tijelu za zaštitu okoliša, Agenciji za zaštitu okoliša na propisani način i u propisanim rokovima sukladno posebnom propisu kojim je uređena dostava podataka u informacijski sustav.**
- IV. **Nositelj zahvata, Ventus Flatus d.o.o., Jurišićeva 1/a, Zagreb, podmiruje sve troškove u postupku procjene utjecaja na okoliš zahvata iz točke I. izreke ovoga rješenja.**
- V. **Ovo rješenje prestaje važiti ako se u roku od dvije godine od dana konačnosti rješenja ne podnese zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole odnosno drugog akta sukladno posebnom zakonu.**
- VI. **Ovo rješenje objavljuje se na internetskim stranicama Ministarstva.**
- VII. **Sastavni dio ovog rješenja je grafički prilog:**
 - **prilog pregledna situacija 1: 20 000**

O b r a z l o ž e n j e

Nositelj zahvata, Ventus Flatus d.o.o. iz Zagreba, Jurišićeva 1/a, podnio je Ministarstvu zaštite okoliša i prirode (u daljnjem tekstu Ministarstvo), 20. ožujka 2013. zahtjev za procjenu utjecaja na okoliš vjetroelektrane Visibaba ZD3P.

U zahtjevu su navedeni svi podaci i priloženi svi dokumenti i dokazi sukladno odredbama članka 6. i članka 7. stavka 1. Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš („Narodne novine“ broj 64/08 i 67/09), kao što su:

- Mišljenje Uprave za prostorno uređenje Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja o usklađenosti namjeravanog zahvata s važećim dokumentima prostornog uređenja (KLASA: 350-02/13-02/24, URBROJ: 531-05-13-2 od 5. travnja 2013.).
- Mišljenje da je za planirani zahvat potrebno provesti Glavnu ocjenu s ocjenom drugih pogodnih mogućnosti (KLASA: 612-07/11-01/2325, URBROJ: 517-12-4). Mišljenje je 20. siječnja 2012. godine izdala Uprava za zaštitu prirode Ministarstva zaštite okoliša i prirode.

- Studiju o utjecaju na okoliš (u daljnjem tekstu: Studija) koja je priložena uz zahtjev izradio je ovlaštenik APO d.o.o. iz Zagreba, u ožujku 2013. godine (broj 25-13-380/22, voditeljica mr.sc. Hrvojkica Šunjić, dipl.ing.biol.-ekologije) koji ima ovlaštenje Ministarstva (KLASA: UP/I 351-02/10-08/179; URBROJ: 531-14-1-1-06-10-2 od 16. studenoga 2010).

O zahtjevu nositelja zahvata za pokretanjem postupka procjene utjecaja na okoliš, sukladno članku 8. stavku 3. Uredbe i članku 8. Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša („Narodne novine“, broj 64/08), na internetskim stanicama Ministarstva zaštite okoliša i prirode (dalje u tekstu: Ministarstvo) objavljena je 3. svibnja 2013. informacija o zahtjevu za provedbu postupka (KLASA: UP/I 351-03/13-02/21, URBROJ: 517-06-2-1-1-13-4).

Tijekom postupka po predmetnom zahtjevu, dopisom od 15. svibnja 2013. godine (UR.Br: 1-13-81) Ministarstvu se obratila Udruga za biološka istraživanja – BIOM (u daljnjem tekstu: Udruga) sa zahtjevom za priznavanjem svojstva stranke za sudjelovanje u upravnom postupku. S obzirom da u ovom upravnom postupku Udruga ne štiti svoja vlastita prava ili pravne interese, a isto tako da se u ovom postupku ne rješava o pravima ili obvezama kojih bi Udruga mogla biti nositelj, a sve pored utvrđene činjenice da predmetna udruga već na temelju Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“ broj 110/07) ima status osobe zainteresirane javnosti u postupku procjene utjecaja na okoliš i sukladno tome pravo u tome statusu sudjelovati u tom postupku, ocijenjeno je da se navedenoj Udruzi ne prizna svojstvo stranke u ovom upravnom postupku u smislu odredbe članka 4. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“ broj 47/09). S tim u svezi Ministarstvo je 31. srpnja 2013. donijelo rješenje kojim se odbija zahtjev Udruge za priznavanjem statusa stranke u upravnom postupku (KLASA: UP/I 351-03/13-02/21, URBROJ: 517-06-2-1-1-13-11).

Radi sudjelovanja u predmetnom postupku, slijedom odredbe članka 77. stavka 1. Zakona Odlukom (KLASA: UP/I 351-03/13-02/21, URBROJ: 517-06-2-1-1-13-6) od 23. svibnja 2013. godine i Odlukom (KLASA: UP/I 351-03/13-02/21, URBROJ: 517-06-2-1-1-13-7) od 10. lipnja 2013. godine imenovano je Savjetodavno stručno povjerenstvo (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo).

Povjerenstvo je održalo tri sjednice. Na prvoj sjednici održanoj 20. lipnja 2013. u Benkovcu, Povjerenstvo je obavilo očevid na lokaciji gdje se namjerava obaviti zahvat te dalo primjedbe na Studiju. Povjerenstvo je nakon rasprave procijenilo da Studija, u bitnom, sadrži elemente za donošenje ocjene o prihvatljivosti zahvata, ali da ju u nekim dijelovima treba ispraviti i dopuniti prema uputi Povjerenstva. Na drugoj sjednici održanoj 6. studenoga 2013. u Zagrebu Povjerenstvo je nakon uvida u ispravke/dorade Studije održalo raspravu o prezentiranim izmjenama, te je u nastavku predložilo da se Studija uputi na javni uvid i javnu raspravu.

Ministarstvo je 7. studenoga 2013. donijelo Odluku o upućivanju Studije na javnu raspravu (KLASA: UP/I 351-03/13-02/21; URBROJ: 517-06-2-1-1-13-14). Zamolbom za pravnu pomoć koordinacija (osiguranje i provedba) javne rasprave povjerena je Upravnom odjelu za prostorno uređenje, zaštitu okoliša i komunalne poslove Zadarske županije. Javna rasprava o Studiji radi sudjelovanja javnosti i zainteresirane javnosti u postupku odlučivanja o predmetnom zahtjevu sukladno odredbama članka 139. stavka 2. Zakona održana je u razdoblju od 4. prosinca 2013. do 3. siječnja 2014. Jedno javno izlaganje održano je 19. prosinca 2013. u Gradu Benkovcu. Prema Izvješću o održanoj javnoj raspravi (KLASA: 351-03/13-01/3, URBROJ: 2198/1-07/2-14-9 od 16. siječnja 2014.) tijekom javnog uvida na adresu Upravnog odjela pristigla je primjedba Udruge za biološka istraživanja – BIOM. U Gradu Benkovcu je osim primjedbi Marina Marinovića na Studiju za VE Visibaba ZD3P pristiglo i 14 pisanih primjedbi i mišljenja javnosti na Studiju za VE Kunovac ZD2P (Marin Marinović, Mjesni odbor Medviđa, Udruga pčelara Bukovice i Ravnih kotara "Vrisak", Ivica Genda, Planinarsko društvo Belveder, Ekološka udruga Zrmanja, Jurica Genda, Dragan Kruneš, Zavičajni klub Janko Mitrović, Joso Katuša, EKO-Zadar, Goran Katuša, Luka Adžić, Željko Gravić i Dinko Adžić) te je zaprimljena i Peticija za prekid svih daljnjih radova i istražnih radnji na projektima izgradnje novih vjetroelektrana na području sela Medviđa, Zelengrad i Bruška. U knjigu primjedbi koja je bila izložena

uz dokumentaciju (Grad Benkovac) nije upisana niti jedna primjedba, mišljenje ili prijedlog. Nazočni predstavnici javnosti na javnom izlaganju zatražili su da se primjedbe istaknute za vjetroelektranu Kunovac ZD2P odnose i na vjetroelektranu Visibaba ZD3P te su se i prema prijedlogu Upravnog odjela pristigle primjedbe razmotrile u kontekstu predmetnog zahvata.

Primjedbe su se, u bitnom, odnosile na rezultate ornitološkog dijela Studije i nedostatne mjere zaštite i programa praćenja ornitofaune; utjecaj od buke i premalu udaljenost od najbližih naselja; utjecaj na staništa tj. gubitak stanišnih tipova; utjecaj na faunu u smislu uzrokovanja poremećaja u ponašanju pčela, povećanja broja štetnika i utjecaj na stočarstvo/uzgoj ovaca; utjecaj na lokalitet Golubnjača špilja i populaciju šišmiša; mogućnost ekološke nesreće; način izvođenja temelja vjetroagregata; pad vrijednosti nekretnina u blizini vjetroelektrane.

Povjerenstvo je na trećoj sjednici održanoj 28. svibnja 2014. u Zagrebu razmotrilo izvješće o provedenoj javnoj raspravi i izložene primjedbe javnosti i zainteresirane javnosti te očitovanje nositelja zahvata koje je dao putem izrađivača Studije – ovlaštenika. Slijedom svega razmotrenog, Povjerenstvo je u skladu s člankom 17. Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš donijelo Mišljenje o prihvatljivosti zahvata kojim je ocijenilo predmetni zahvat prihvatljivim za okoliš i ekološku mrežu i predložilo mjere zaštite okoliša i mjere ublažavanja utjecaja na ciljeve očuvanja ekološke mreže i program praćenja stanja okoliša i ekološke mreže, a koje prileži spisu.

Uz predmetno mišljenje Povjerenstvo je Ministarstvu na uvid dostavilo i pisani podnesak članice, predstavnice Državnog zavoda za zaštitu prirode koja je dostavila izdvojeno mišljenje, a radi provedbe postupka prema članku 18. stavku 2. Uredbe o PUO. Prema ocjeni člana Povjerenstva vjetroelektrana nije prihvatljiva za okoliš s obzirom da analiza kumulativnog utjecaja napravljena u studiji nije prikladna za procjenu kumulativnog utjecaja zahvata na ciljeve očuvanja ekološke mreže; napravljeno istraživanje ptica grabljivica (naročito ugrožene vrste orao zmijar) nedostatno je u smislu procjene vjerojatnosti stradavanja obzirom na način korištenja staništa; u studiji nije na odgovarajući način napravljena analiza smrtnosti šišmiša te je zbog toga dan i nedostatan zaključak.

Ministarstvo je razmotrilo navode člana Povjerenstva te utvrdilo sljedeće: područje zahvata, kao i širi okolni prostor, istraživano je u više navrata. U razdoblju od srpnja 2007. do kraja lipnja 2008. godine (razdoblje planiranja vjetroelektrane ZD3 unutar čijeg obuhvata se planira i predmetna vjetroelektrana) provedena su jednogodišnja terenska istraživanja ornitofaune u svrhu utvrđivanja nultog stanja. Dobiveni podaci uspoređeni su s podacima prikupljenim tijekom praćenja stanja ornitofaune koje je započelo nakon puštanja vjetroelektrane ZD3 u rad, u travnju 2012. godine. Osim toga, za procjenu utjecaja na ornitofaunu u Studiju uključeni su i rezultati istraživanja na području planirane vjetroelektrane Orljak koje je provedeno u razdoblju od prvih šest mjeseci 2008. zatim od srpnja do prosinca u 2009. te od travnja do lipnja u 2010. godini (Lukač, 2010.) kao i rezultati istraživanja na vjetroelektrani Obrovac u neposrednoj blizini u istom razdoblju. Iz toga je razvidno da postoji dovoljno stručnih podataka o fauni ptica na širem području, a kojima je obuhvaćen dulji vremenski kontinuitet. Tijekom istraživanja utrošen je relativno velik istraživački napor, a osnovna istraživanja obuhvaćala su cijeli godišnji ciklus ptica s dovoljno kvalitetnog terenskog rada i dovoljno promatranja preleta vrsta od posebne važnosti za zaštitu prirode, među kojima su i grabljivice. Na taj su način tijekom 37 terenskih dana s ukupno oko 600 sati, promatrani preleti ptica (među kojima su posebno praćene grabljivice). Unutar zone VE ZD3 bila je jedna točka promatranja. Pozicija s koje su promatrane grabljivice predstavlja najviše uzvišenje na jugozapadnoj strani to je Visibaba (545 m). Na poziciji je proveden minimalno jedan sat po danu istraživanja što čini ukupno 37 sati promatranja na zoni zahvata. Osim toga, promatranja preleta grabljivica na zoni ZD3 dodatno su obavljena prilikom terenskih istraživanja na zoni ZD2 iz razloga što je s istočne točke promatranja na ZD2 vidljiva i čitava zona ZD3 pa se ova točka može smatrati zajedničkom. To ukupno čini 74 sata ukupnog promatranja grabljivica u zoni ZD3 što je više od preporučena 72 sata prema Smjernicama za izradu studija o utjecaju vjetroelektrana na okoliš (MZOPUG i APO d.o.o., 2010.). Tome se treba pridodati i po 26 istraživačkih dana tijekom provedenog redovitog praćenja stanja populacija ptica na lokaciji VE ZD3.

Što se tiče navoda o utjecaju na vrstu orao zmijar, tijekom istraživanja zmijar je opažan u nadlijetanju širokog okolnog prostora zone zahvata, neredovito od kraja svibnja do rujna. U svojim aktivnostima jedinke su se uglavnom držale izvan zone utjecaja vjetroagregata, rijetko dolazeći u područje zone slabog utjecaja, ali i tada na udaljenostima i visinama izvan dosega lopatica vjetroagregata. Praćenjem letnog ponašanja zmijara primijećeno je da uočavaju vjetroagregate kao potencijalne izvore ugroženosti i iz tog razloga rijetko poduzimaju rizične letove, ali i tada izbjegavaju neposredni prostor vjetroagregata u krugu od oko 300 – 400 m. Istraživanjima za potrebe procjene nultog stanja i praćenjem stanja sakupljeno je dovoljno podataka na temelju kojih je stručno utemeljeno i kvalitetno procijenjen utjecaj na ptice, posebno na vrstu zmijar.

Prilikom procjene kumulativnog utjecaja, pored prostornih preklapanja zona postojećih i planiranih vjetroelektrana analizirani su i prostorni raspored i oblici letnog ponašanja strogo zaštićenih i ugroženih vrsta te vrsta ciljeva očuvanja područja ekološke mreže RH. Prema podacima prikazanim u Studiji u obzir je uzeta stvarna prisutnost pojedinih vrsta na koje se procjenjuje potencijalni utjecaj. U procjeni utjecaja zahvata na ornitofaunu definirane su tri zone različitog intenziteta od kojih su zone srednjeg i slabog utjecaja prvenstveno povezane s razdobljem rada vjetroelektrane i mogućim utjecajima na faunu ptica. Površine u ovoj zoni okarakterizirane su kao površine umjerenog i velikog stupnja korištenja prostora, ali rezultati ne upućuju na značajan utjecaj na ptice. Analizirajući sve dostupne podatke, a temeljem svega gore navedenog, u Studiji je procijenjeno da zahvat neće imati značajnijeg utjecaja na vrste ptica od posebne važnosti za zaštitu prirode, na ciljne vrste područja ekološke mreže, niti na opstojnosti i integritet područja ekološke mreže, niti će doprinijeti kumulativnom utjecaju na širem području.

Procjena utjecaja na šišmiše temelji se na rezultatima praćenja šišmiša tijekom kojih su korištene dvije metode: metoda transekta bat-detektorom (listopad 2011 – rujan 2012) i metoda kontinuiranog snimanja aktivnosti šišmiša (lipanj – rujan 2012). Također, procjena utjecaja temelji se na zabilježenoj smrtnosti šišmiša tijekom rada vjetroelektrane ZD3. Napravljena je analiza aktivnosti kroz mjesec u kojem je zabilježena smrtnost, a i kroz pretpostavljenu noć prije samog zabilježenog usmrćivanja za zabilježene vrste (mrtvi šišmiši pronađeni na lokaciji pripadaju vrstama *Hypsugo savii* i *Pipistrellus nathusii*). U cilju što kvalitetnije i objektivnije procjene napravljena je i analiza u odnosu aktivnosti/smrtnosti i na području obližnje vjetroelektrane ZD2. Za utvrđivanje efikasnosti pretraživanja terena u potrazi za stradalim jedinkama nužno je utvrditi čitav niz parametara i nakon toga slijediti utvrđeni protokol (kao npr. prilikom izvođenja transekata). Sljedeći najbolje i najkompleksnije svjetske prakse, teren su pretraživale ekipe stručnjaka u pratnji potražnog psa koji je prije svakog pretraživanja bio posebno senzibiliziran na različite stadije raspadnutosti lešine šišmiša, kako učinkovitost potrage bila negdje između 95 % i 98 %. Prilikom analize smrtnosti šišmiša na vjetroelektranama primjenjuju se izračuni specijaliziranih procjena koje su posebno prilagođene i testirane na ovoj problematici (npr. Bernardino et al. 2013), ali koji kao i sve statističke metode zahtijevaju određenu količinu ulaznih podataka. U slučaju pet zabilježenih mrtvih šišmiša u periodu od godine dana, analize koje su napravljene za potrebe Studije (npr. Huso estimator i Shoenfeld estimator) uopće nije moguće napraviti zbog nedostatka podataka. Procjena je dakle bila da se radi o zanemarivoj smrtnosti i da nije moguće raditi ekstrapolaciju podataka bez podataka. Prilikom analize konzultirani su i stručnjaci koji se bave tom problematikom (npr. Arnet, Rydell etc.), budući su to bili prvi takvi podaci na području Hrvatske. Složili su se da se radi o potpuno zanemarivoj smrtnosti koju je nemoguće umjetno povećavati i prikazivati važnom. Svi zaključci su se u potpunosti potvrdili i kroz rezultate koji su prikupljeni tijekom druge godine praćenja faune šišmiša. Kako se u ovom slučaju radi o zahvatu koji se planira unutar postojeće vjetroelektrane ZD3 bitno je istaknuti da objavljene stručne studije nisu pokazale pozitivnu korelaciju između veličine vjetroelektrane (broj vjetroagregata) i povećane stope smrtnosti (Rydell 2012.). Što bi značilo da povećanje broja vjetroagregata na predmetnoj lokaciji nikako ne znači i automatsko povećanje broja mrtvih šišmiša. S obzirom na to da rezultati istraživanja smrtnosti šišmiša tijekom rada vjetroelektrane ZD3 nisu pokazali više od rijetke pojave mrtvih šišmiša

te da je iz rezultata kontinuiranog praćenja aktivnosti zaključeno da vrste šišmiša iz špilje Bela voda ne koriste područje zahvata niti se ovim područjem odvija migracija, procijenjeno je da neće biti značajnog negativnog utjecaja na šišmiše te s tim u vezi nije potrebno niti propisivati mjeru zaštite radi ublažavanja negativnog utjecaja.

Prihvatljivost zahvata obrazložena je sljedećim razlozima: Zahvat je vjetroelektrana Visibaba ZD3P, instalirane snage 33 MW, na lokaciji Grad Benkovac i to jugozapadno od mjesta Gornja Bruška tj. sjeveroistočno od mjesta Rodaljice, Zadarska županija.

Idejnim rješenjem zahvata predviđeno je sljedeće:

- 11 vjetroagregata u klasi snage oko 3.0 MW s pripadajućim platoima (dimenzija oko 70 m x 40 m);
- interni pristupni putovi do pozicija svakog od vjetroagregata, širine 5 m, u koridoru širine do 10 m;
- podzemni elektroenergetski kabelski rasplet (postavljen uz pristupne putove);
- izvedba električnog priključnog mjesta vjetroelektrane u postojećoj TS 20/110 kV Bruška.

Lokacija zahvata se nalazi unutar „planiranog područja za iskorištavanje energije vjetra“ određenog Prostornim planom Zadarske županije (Službeni glasnik Zadarske županije, brojevi 2/01, 6/04, 2/05, 17/06, 25/09 i 3/10), odnosno unutar prostora „istražne zone vjetroelektrana“ određenog Prostornim planom uređenja Grada Benkovca (Službeni glasnik Zadarske županije, broj 1/03 i Službeni glasnik Grada Benkovca, brojevi 02/08, 4/12, 2/13 i 6/13).

Na lokaciji na kojoj se planira zahvat VE Visibaba ZD3P izgrađena je vjetroelektrana VE ZD3 (osam vjetroagregata, instalirane snage 18,4 MW) koja je u komercijalni pogon puštena 2012. godine.

Trajna prenamjena, odnosno gubitak ekološke funkcije **tla** odnosi se na prostor za 11 vjetroagregata s pripadajućim platoima dimenzija oko 70 m x 40 m, što ukupno iznosi oko 3,1 ha.

U cilju što manjeg zauzimanja zemljišta, u najvećoj mogućoj mjeri su iskorišteni postojeći pristupni putovi izvedeni za VE ZD3. Duljina novih pristupnih putova je oko 3,5 km.

Na području zahvata najzastupljeniji **stanišni** tipovi su: stanišni tip NKS kôd C.3.5./D31 Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci/Dračici s udjelom od 54% i stanišni tip NKS kôd E35 Primorske, termofilne šume i šikare medunca, s udjelom od oko 30%.

Ako se u izračun uzme da je za zahvat VE ZD3P potrebno manje od 13 ha, u ukupnoj površini od više od milijun hektara pod vegetacijom tipa suhih travnjaka (C.3.5.) i primorskih, termofilnih šuma i šikara medunca (E.3.5.) u Hrvatskoj, nalazimo da je gubitak od oko 13 ha doista zanemariv (manje od 0,0015%).

Utjecaj na staništa i kopnenu floru bit će najviše izražen tijekom gradnje, uklanjanjem vegetacije i promjenom stanišnih uvjeta na području gradilišta. Uzimajući u obzir strukturu stanišnih tipova, procijenjeno je da utjecaj nije značajan jer se izvođenjem zahvata neće osobito osiromašiti sastav biljnih zajednica i brojnost vrsta u njima, jer se radi o široko rasprostranjenim vrstama i stanišnim tipovima.

Procjena utjecaja na **faunu šišmiša** temelji se na rezultatima praćenja šišmiša tijekom kojih su korištene dvije metode: metoda transekta bat-detektorom (listopad 2011. – rujan 2012.) i metoda kontinuiranog snimanja aktivnosti šišmiša (lipanj – rujan 2012.). Također, procjena utjecaja temelji se na zabilježenoj smrtnosti šišmiša tijekom rada VE ZD3, ali i na rezultatima praćenja smrtnosti na području VE ZD2.

Metodom transeka bat-detektorom zabilježene su četiri vrste šišmiša i jedna skupina, a metodom kontinuiranog snimanja zabilježeno je 16 vrsta šišmiša i šest skupina čiji su signali određeni do roda ili skupine vrsta.

Prema podacima o porodiljnim kolonijama šišmiša i poznatim kolonijama u doba migracije predmetnom zahvatu najbliže su: špilja Velika Kusača, udaljena oko 8,5 km i špilja Bela voda kod Karina, udaljena oko 11 km.

S obzirom na to da rezultati istraživanja smrtnosti šišmiša tijekom rada VE ZD3 nisu pokazali više od rijetke pojave mrtvih šišmiša te da je iz rezultata kontinuiranog praćenja aktivnosti šišmiša zaključeno da vrste šišmiša iz špilje Bela voda ne koriste područje zahvata kao lovno stanište niti se ovim područjem odvija migracija, procjenjuje se da neće biti značajnog negativnog utjecaja na šišmiše.

Procjena utjecaja na **faunu ptica** temelji se na rezultatima istraživanja (srpanj 2007. – lipanj 2008.) i rezultatima praćenja ornitofaune tijekom rada VE ZD3 (travanj 2012. – ožujak 2013.). Također, korišteni su i rezultati istraživanja ornitofaune provedenih na lokacijama vjetroelektrana planiranih na širem području (vjetroelektrana „Orljak“ i „Obrovac“).

U odnosu na istraživanja nultog stanja kada su zabilježene 63 vrste ptica u svim sezonama, tijekom monitoringa je zabilježeno 78 vrsta. Usporedbom podataka uočeno je kako su, u ovisnosti o vrsti, prisutni različiti populacijski trendovi koji kolebaju od manjih porasta i opadanja, do stabilnih populacija. Zbog istovremenosti tih trendova u istom staništu i ekosustavu, procijenjeno je da to nije direktna posljedica aktivnosti vjetroagregata, nego utjecaj raznih ekoloških čimbenika uobičajeno prisutnih u svim staništima, kao i uobičajenog kolebanja brojnosti i sastava vrsta.

Prema učestalosti pojavljivanja i načina na koji vrste grabljivica koriste prostor zahvata, malo je zabilježenoj brojnosti jedinki i vrsta te smještaju zahvata izvan glavnih pravaca selidbe procjenjuje se da područje zahvata nema posebnog značaja za prelet i ostale aktivnosti grabljivica.

Tijekom praćenja ornitofaune, nakon puštanja VE ZD3 u rad, nisu uočena stradavanja, odnosno značajniji negativni utjecaji na ptice koji bi se mogli dovesti u direktnu vezu s radom vjetroagregata te se procjenjuje da neće biti značajnog negativnog utjecaja na ptice.

Prema Uredbi o ekološkoj mreži („Narodne novine“, broj 124/13) zahvat se ne planira unutar područja ekološke mreže. Najbliža područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) su: **HR2001375 Područje oko špilje Golubnjače, Žegar** udaljeno oko 7 km sjeveroistočno i **HR20001316 Karišnica i Bijela** udaljeno oko 12 km sjeverozapadno, od predmetnog zahvata. Najbliža područja očuvanja značajna za ptice (POP) su **HR1000024 Ravni kotari** udaljeno više od 15 km jugozapadno, **HR1000022 Velebit** udaljeno više od 15 km sjeveroistočno i **HR1000026 Krka i okolni plato** udaljeno više od 12 km jugoistočno, od predmetnog zahvata.

Analizom utjecaja, procijenjeno je da zahvat neće značajno doprinijeti negativnom utjecaju na ciljne vrste i cjelovitost područja ekološke mreže, uz provedbu predloženih mjera zaštite faune i programa praćenja faune (ornitofauna i fauna šišmiša).

Na području zahvata izgrađena je VE ZD3 što je rezultiralo novim horizontalnim (pristupni putovi i platoi) i vertikalnim (osam vjetroagregata) elementima u **krajobrazu**. Dodatnih 11 vjetroagregata, neasfaltirane prometnice (oko 3,5 km) i platoi (oko 30 800 m²) predstavljat će nove infrastrukturne elemente u krajobrazu.

Tijekom građenja će doći do izravnih utjecaja na fizičku strukturu krajobraza i vizualna obilježja područja uslijed uređenja pristupnih putova, formiranja gradilišta te iskopa jama za temelje vjetroagregata.

Vjetroagregati će biti vidljivi s velike udaljenosti, odnosno šireg područja pa će time doći do značajnih vizualnih promjena u krajobrazu.

U cilju očuvanja značajnih i karakterističnih značajki krajobraza te održavanja bioloških, geoloških i kulturnih vrijednosti koje određuju njegovo značenje i estetski doživljaj propisana je izrada projekta krajobraznog uređenja.

Utjecaj na kulturnu baštinu procijenjen je na temelju rekognosciranja područja zahvata koje je provedeno u dvije faze. U prvoj fazi prikupljene su, iz stručne i znanstvene literature, relevantne informacije o arheološkim spomenicima predmetnog prostora, a prostor je detaljno pregledan putem zračnih snimki u mjerilu 1:5.000. U drugoj fazi djelatnici Arheološkog muzeja Zadar proveli su na terenu detaljan pregled predmetnog prostora i kartirali uočene nalaze.

Na temelju rekognosciranja obavljenog u predviđenoj zoni zahvata identificirani su i valorizirani arheološki nalazi ili nalazišta te kulturno-povijesne vrijednosti za koje su propisane mjere zaštite.

Utjecaj povećanja razine buke vezan uz fazu gradnje je privremenog karaktera i lokalno rasprostranjen. Utjecaj prestaje nakon izvođenja radova te se ne očekuje značajan negativan utjecaj od imisijskih vrijednosti buke.

Tijekom rada vjetroelektrane postoji mogućnost prekoračenja propisanih razina buke za noćno razdoblje, na referentnim točkama u naseljima D. Zrilići, Kalanjeva Draga i Marinovići. Iz tog razloga potrebno je poduzeti mjere za smanjenje emisije buke u okoliš što podrazumijeva osiguranje kontrole vjetroagregata koji moraju biti odgovarajuće konstrukcije i opremljeni programskim paketom za vođenje koji omogućuje rad vjetroagregata sa smanjenom emisijom buke. Optimizacijom rješenja u fazi Glavnog projekta utvrdit će se koji vjetroagregati moraju raditi u režimu sa smanjenom emisijom buke, a koji mogu raditi bez ograničenja.

Tijekom gradnje će nastajati otpad za koji je potrebno osigurati odgovarajuće prikupljanje i privremeno skladištenje (posude/spremnici) prije konačnog zbrinjavanja izvan lokacije zahvata. Mjesto privremenog sakupljanja otpada definira se Planom izvođenja radova, a organiziranje odvoza otpada ovisit će o dinamici izgradnje. Zbrinjavanje svih vrsta otpada bit će organizirano putem ovlaštenih tvrtki, u skladu sa zakonom, uz uspostavljeno vođenje propisanih očevidnika te neće biti negativnog utjecaja.

Ministarstvo je u daljnjem postupku razmotrilo mišljenje Povjerenstva, primjedbe, prijedloge i mišljenja javnosti i zainteresirane javnosti i očitovanje nositelja zahvata putem izrađivača Studije na iste. Slijedom razmotrenoga i primjenom važećih propisa koji se odnose na predmetni zahvat, na temelju svega navedenog, Ministarstvo je utvrdilo da zbog neutemeljenosti nije moguće prihvatiti sljedeće primjedbe, prijedloge i mišljenja javnosti i zainteresirane javnosti izložene tijekom javnog uvida:

- primjedbe koje se odnose na rezultate ornitološkog dijela Studije i nedostatne mjere zaštite i programa praćenja ornitofaune nisu prihvaćene jer su rezultati ornitoloških istraživanja koji su stručno prezentirani u Studiji dobiveni primjenom preporučenih standardnih ornitoloških metoda istraživanja. Naime, tijekom istraživanja ornitofaune na lokaciji zahvata posebna pažnja posvećena je motrenju preletničkih populacija ptica, a sukladno godišnjem ciklusu, istraživanjima su obuhvaćene i jesenska i proljetna migracija. Osnovu za utvrđivanje zona utjecaja na ornitofaunu predstavljala su područja rasprostranjenosti najugroženijih vrsta ptica, surih orlova i orlova zmijara te područja preleta krupnijih vrsta ptica, posebno ždralova i grabljivica. Na temelju dostupnih stručnih analiza i dostupnih podataka, nisu uočene konfliktno situacije s obzirom na utjecaje na ornitofaunu te stoga nije bilo potrebno propisivanje dodatnih mjera ublažavanja negativnog utjecaja. Glavni zaključci o utjecaju predmetne vjetroelektrane Visibaba ZD3P na ornitofaunu izvedeni su na temelju analize niza dostupnih podataka, a ne samo na temelju terenskog praćenja utjecaja rada postojeće vjetroelektrane ZD3 na populacije ptica, što je detaljno objašnjeno u Studiji. Utjecaj na ornitofaunu procijenjen je na temelju

sljedećeg: *jednogodišnjeg terenskog istraživanja ptica provedenog u okviru izrade studije utjecaja na okoliš – razdoblje provedbe od srpnja 2007. do kraja lipnja 2008. (Elaborat preliminarne analize i ocjene planirane vjetroelektrane "Benkovac-Obrovac, polje ZD3" s aspekta ornitofaune, Tutman, 2008.; korištenja postojeće stručne literature "Studija glavne ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu za VE Orljak", elaborat "Istraživanje, zaštita i promocija biološke raznolikosti područja rijeke Karišnice", Biom, 2008.; metode stručne ekspertne analize za slične ili iste zahvate (Pilot studija glavne ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu – zahvat izgradnje vjetroelektrane Čemernica, Peternel i sur., 2011; podataka terenskog praćenja utjecaja rada vjetroelektrane ZD3 na populacije ptica (monitoring) – razdoblje provedbe travanj 2012. do ožujak 2013. (Tutman, ornitološke bilješke, neobjavljeni podaci). Također, prilikom predviđanja utjecaja vjetroelektrane na okoliš korišteni su literaturni podaci o područjima ekološke mreže i ciljnim vrstama pticama, podaci iz baze podataka ekološke mreže Državnog zavoda za zaštitu prirode, kao i podaci o samom zahvatu VE Visibaba ZD3P. Osnovne aktivnosti provedene u procjeni utjecaja na ornitofaunu uključuju određivanje i prostornu analizu zone utjecaja zahvata, kartiranje i analizu stanišnih tipova šireg područja utjecaja, kartiranje šireg područja utjecaja u pogledu korištenja prostora ptica i analizu stupnja korištenja prostora ptica. Podaci dobiveni praćenjem stanja ornitofaune uspoređeni su s podacima istraživanja nultog stanja što je i navedeno u Studiji u poglavlju D.2.1. Utjecaj na ornitofaunu. Iz usporednih podataka vidljivo je kako su, u ovisnosti o vrsti, prisutni različiti populacijski trendovi koji kolebaju od manjih porasta i opadanja, do stabilnih populacija. Zbog istovremenosti tih trendova u istom staništu i ekosustavu, moguće je pretpostaviti da to nije direktna posljedica rada vjetroagregata, nego utjecaj raznih ekoloških čimbenika uobičajeno prisutnih u svim staništima, kako i uobičajenog kolebanja brojnosti i sastava vrsta. Tijekom praćenja ornitofaune, nakon puštanja vjetroelektrane ZD3 u rad, nisu uočena stradavanja, odnosno značajniji negativni utjecaji na gnjezdarice zone zahvata koji bi se mogli dovesti u direktnu vezu s aktivnostima rada vjetroagregata. Konačna ocjena stupnja utjecaja zahvata na područje ekološke mreže – područja očuvanja značajna za ptice, provedena je pojedinačno za svaku ciljnu vrstu. Za procjenu utjecaja korištena je skala prikazana u Studiji, u tablici 37., dok su rezultati procjene utjecaja na pojedine ciljne vrste ptica prikazani u tablicama 38. do 41. Studije, poglavlje D.5.5.7. Procjena utjecaja zahvata na ciljne vrste.*

- Primjedbe koje se odnose na utjecaj na staništa tj. gubitak stanišnih tipova nisu prihvaćene zbog sljedećeg: u Studiji, poglavlje C.8.1. Staništa, dan je pregled kartiranih staništa na širem području zahvata (888 ha) s procijenjenom pripadajućom površinom i udjelom (prema izračunu Državnog zavoda za zaštitu prirode). Prema podacima, vegetacijski tipovi NKS kod C.3.5. i kod E.3.5., s prijelaznim stadijima, u mješovitom obliku međusobno i s drugim pripadajućim sukcesivnim tipovima vegetacije obuhvaćaju 1.127.443 ha. Prema izračunima, planirana vjetroelektrana Visibaba ZD3P obuhvaća širu zonu utjecaja od ukupno 888 ha, od toga je oko 56 % površina Submediteranskih i epimediteranskih suhih travnjaka/dračika (NKS kod C.3.5.), te oko 44 % Primorskih, termofilnih šuma i šikara hrasta medunca. Međutim, stvarno utjecana površina odnosi se na vjetroagregate s pripadajućim servisnim površinama i pristupnim putovima. Ako se u izračun uzme da je za zahvat VE ZD3P potrebno manje od 20 ha, u ukupnoj površini od više od milijun hektara pod vegetacijom toga tipa suhih travnjaka (C.3.5.) i šuma (E.3.5.) u Hrvatskoj, gubitak od oko 13 ha tj. manje od 0,0015 % je utvrđen kao zanemariv.
- Primjedbe koje se odnose na utjecaj na faunu u smislu uzrokovanja poremećaja u ponašanju pčela, povećanja broja štetnika i utjecaj na stočarstvo/uzgoj ovaca nisu prihvaćene budući u dostupnoj literaturi sa znanstvenog stajališta nije dokazano da elektromagnetska zračenja (prisutnost odašiljača mobilnih operatera i ostalih izvora zračenja uključujući i vjetroelektrane) utječu na dezorijentiranost, odnosno, poremećaje ponašanja pčela. Prema stajalištu Europske agencije za sigurnost prehrambenih proizvoda korištenje pesticida učestali je razlog ugroženosti pčelinjih zajednica. Nadalje, povećanje broja štetnika (zlatnih mara, svrdlaša, žilogriza i sl.)

zabilježena je nevezano od pojave vjetroelektrana na promatranom području. Kod zlatnih mara primijećena je periodičnost pojave, a povećanje njihovog broja koje se dovodi u vezu s radom vjetroelektrana, nema znanstvenog uporišta niti u jednoj objavljenj entomološkoj studiji. Također, prema svjetskim iskustvima i objavljenim podacima nema elemenata koji upućuju na to da vjetroelektrane utječu na uzgoj stoke, odnosno na kvalitetu proizvoda stočarstva.

- Primjedbe koje se odnose na utjecaj na lokalitet Golubnjača špilja i populaciju šišmiša nisu prihvaćene jer iste nisu utemeljene. Naime, lokalitet Golubnjača špilja udaljen je od lokacije zahvata oko 10 km u smjeru sjeveroistoka što je i odgovarajuće prikazano u Studiji. U zoni zahvata postoji i toponim Golubnjača špilja, no taj lokalitet nije ugrožen vjetroagregatima postojeće vjetroelektrane na što upućuju rezultati geotehničkih istražnih radova obavljenih prije početka gradnje vjetroelektrane ZD3. S obzirom na utjecaj na šišmiše, procjena utjecaja zahvata na šišmiše temeljena je na rezultatima terenskih istraživanja šišmiša (izrađivač: dr.sc. Igor Pavlinić) koji su detaljno prikazani u odgovarajućim poglavljima Studije. Temeljem rezultata kontinuiranog praćenja aktivnosti šišmiša na lokaciji zahvata, procijenjeno je da zahvat neće imati utjecaj na šišmiše te stoga nije potrebno uvoditi mjere ublažavanja koje se odnose na reguliranje rada vjetroagregata jer nema negativnog utjecaja niti ga prema rezultatima istraživanja treba očekivati.
- Primjedbe koje se odnose na sigurnost rada vjetroagregata i eventualnu pojavu ekološke nesreće ne prihvaćaju se budući će se tijekom korištenja vjetroelektrane primjenjivati mjere održavanja elektropostrojenja i mjere redovitog servisiranja svih tehničkih pogona, posebno mehaničkih dijelova vjetroagregata. Rad svakog vjetroagregata nadzirat će se WPS (*Wind Power Supervisor*) i TCM (*Turbine Condition Monitoring*) sustavima. Stalnim nadzorom rada vjetroelektrane i pravovremenim uklanjanjem mogućih uzroka nesreća, moguće je spriječiti i/ili smanjiti negativne posljedice na okoliš i ljude na najmanju moguću razinu.
- Primjedbe koje se odnose na devastaciju okoliša uslijed izrade temelja korištenjem eksplozivnih sredstava nisu prihvaćene jer je projektom predviđena tehnologija izvođenja zemljanih radova rotacijskim bušenjem kako bi se minimalizirale vibracije na užem području zahvata. Umjesto korištenja eksplozivnih sredstava i udarnog bušenja, ova tehnologija zasniva se na izazivanju pomičnih naprezanja koja su veća od posmične čvrstoće stijene zbog čega dolazi do lokalnog krhotinskog razaranja stijene.
- Primjedba koja se odnosi na utjecaj vjetroelektrane na pad vrijednosti nekretnina na njihovom području nisu prihvaćene budući ne postoje relevantni podaci tj. nezavisna istraživanja koja bi procijenila eventualni pad vrijednosti nekretnina u odnosu na blizinu vjetroelektrane. Zakonodavstvo Republike Hrvatske odredila je smanjenje vrijednosti nekretnina u zoni utjecaja građevina isključivo za namjenu zbrinjavanja otpada, a ne na vjetroelektrane.

Detaljni odgovori na primjedbe javnosti i zainteresirane javnosti elaborirani su u dokumentu koji prileži spisu predmeta.

Kod **određivanja mjera (A)**, što ih nositelj zahvata mora poduzimati, Ministarstvo se pridržavalo i načela predostrožnosti navedenih u članku 9. Zakona o zaštiti okoliša, koji nalaže da se razmotre i primjene mjere koje doprinose smanjivanju onečišćenja okoliša utvrđene propisima i odgovarajućim aktom.

Mjere zaštite tla: Mjere zaštite propisane su u skladu s člankom 11. stavkom 2. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, br. 80/2013) te članku 3. stavak 1. Uredbe o postupanju s viškom iskopa koji predstavlja mineralnu sirovinu kod izvođenja građevinskih radova („Narodne novine“, br. 109/2011).

Mjere zaštite staništa i flore: Mjere zaštite temelje se na člancima 52. stavak 3. Zakona o zaštiti prirode („Narodne novine“, br. 80/2013) te člancima 8. i 11. Pravilnika o vrstama stanišnih tipova, karti staništa, ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima te o mjerama za očuvanje stanišnih tipova („Narodne novine“, br. 07/2006 i 119/2009).

Mjere zaštite faune/ciljevi očuvanja ekološke mreže: Mjere zaštite temelje se na članku 28. stavak 1., članku 33. stavak 2., 3. i 5., članku 55. stavak 1. i članku 59. stavak 1. i 2. Zakona o zaštiti prirode („Narodne novine“, br. 80/2013), Uredbi o ekološkoj mreži („Narodne novine“, br. 124/2013) i Pravilniku o ocjeni prihvatljivosti plana, programa i zahvata za ekološku mrežu („Narodne novine“, br. 118/2009).

Mjere zaštite krajobraza: Mjere zaštite temelje se na članku 7. stavak 2. Zakona o zaštiti prirode („Narodne novine“, br. 80/2013), članku 193. Zakona o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“, br. 76/2007, 38/2009, 55/2011, 90/2011, 50/2012, 55/2012 i 80/2013) te članku 58. Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“, br. 152/2008, 124/2009, 49/2011 i 25/2013).

Mjere zaštite kulturno-povijesne baštine: Mjere zaštite u skladu su sa Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara („Narodne novine“, br. 69/1999, 151/2003, 157/2003, 87/2009, 88/2010, 61/2011, 25/2012, 136/2012 i 157/2013).

Mjere zaštite od buke: Mjere zaštite temelje se na člancima 3., 4. i 5. Zakona o zaštiti od buke („Narodne novine“, br. 30/2009 i 55/2013) te članku 5. stavak 1. i 17. Pravilnika o najvišim dopuštenim razinama buke u sredini u kojoj ljudi borave i rade („Narodne novine“, br. 145/2004).

Mjere gospodarenja s otpadom: Mjere zaštite temelje se na Zakonu o održivom gospodarenju otpadom („Narodne novine“, br. 94/2013).

Ostale mjere zaštite okoliša rezultat su pozitivne stručne prakse i rada Povjerenstva, a određene su s ciljem ublažavanja u Studiji prepoznatih utjecaja.

Nositelja zahvata se člankom 121. stavkom 1. Zakona o zaštiti okoliša obvezuje na **praćenje stanja okoliša (B)** posredstvom stručnih i za to ovlaštenih pravnih osoba, koje provode mjerenja emisija i imisija, vode očevidnike, te dostavljaju podatke nadležnim tijelima, a obvezan je sukladno članku 121. stavku 5. istog Zakona osigurati i financijska sredstva za praćenje stanja okoliša.

Program praćenja buke temelji se na članku 3. Zakona o zaštiti od buke („Narodne novine“, br. 30/2009 i 55/2013) te članku 5. Pravilnika o najvišim dopuštenim razinama buke u sredini u kojoj ljudi borave i rade („Narodne novine“, br. 145/2004).

Program praćenja ornitofaune i faune šišmiša temelji se na članku 33. stavak 3., članku 42. stavak 1., 3. i 4. te članku 154. stavku 1. Zakona o zaštiti prirode („Narodne novine“, br. 80/2013) i Pravilniku o ocjeni prihvatljivosti plana, programa i zahvata za ekološku mrežu („Narodne novine“, br. 118/2009).

Prema odredbi članka 75. stavka 3. Zakona o zaštiti okoliša nositelj zahvata podmiruje sve **troškove u postupku** procjene utjecaja zahvata na okoliš (točka IV ovoga rješenja).

Rok važenja ovog Rješenja propisan je u skladu s člankom 80. stavkom 1. Zakona o zaštiti okoliša (točka V ovoga rješenja). Mogućnost **produljenja važenja** ovog Rješenja propisana je u skladu s člankom 80. stavkom 2. Zakona o zaštiti okoliša.

Obveza objave ovoga rješenja na **internetskim stranicama** Ministarstva utvrđena je člankom 7. stavkom 1. točkom 3. Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša (točka VI ovoga rješenja).

Da bi se ocijenilo da predložene mjere zaštite okoliša za vjetroelektranu Visibaba ZD3P proizlaze iz zakona, drugih propisa, standarda i mjera koje nepovoljni utjecaj svode na najmanju moguću mjeru i postižu najveću moguću očuvanost okoliša, temeljem članka 69. stavka 4. Zakona o zaštiti okoliša proveden je postupak procjene utjecaja na okoliš prije izdavanja lokacijske dozvole. Osim toga, sukladno članku 69. stavku 2. istog Zakona u provedenom postupku procjene utjecaja na okoliš sagledani su mogući nepovoljni utjecaji na sastavnice okoliša (vode, zrak, životne zajednice, tlo,

krajobraz, kulturnu baštinu, ljude), opterećenje okoliša (buka, otpad), te međutjecaji s planiranim i postojećim zahvatima na području mogućeg utjecaja.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU

Ovo rješenje je izvršno u upravnom postupku i protiv njega se ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor. Upravni spor pokreće se tužbom Upravnom sudu u Splitu, Put Supavla 1, u roku 30 dana od dana dostave ovog rješenja. Tužba se predaje navedenom upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

Upravna pristojba za zahtjev i ovo Rješenje propisno je naplaćena državnim biljezima u ukupnom iznosu od 70,00 kuna prema Tar. br. 1. i 2. Tarife upravnih pristojbi, Zakona o upravnim pristojbama (Narodne novine, br. 8/96, 77/96, 95/97, 131/97, 68/98, 66/99, 145/99, 30/00, 116/00, 163/03, 17/04, 110/04, 141/04, 150/05, 153/05, 129/06, 117/07, 25/08, 60/08, 20/10, 69/10, 49/11, 126/11, 112/12, 19/13, 80/13 i 40/14).

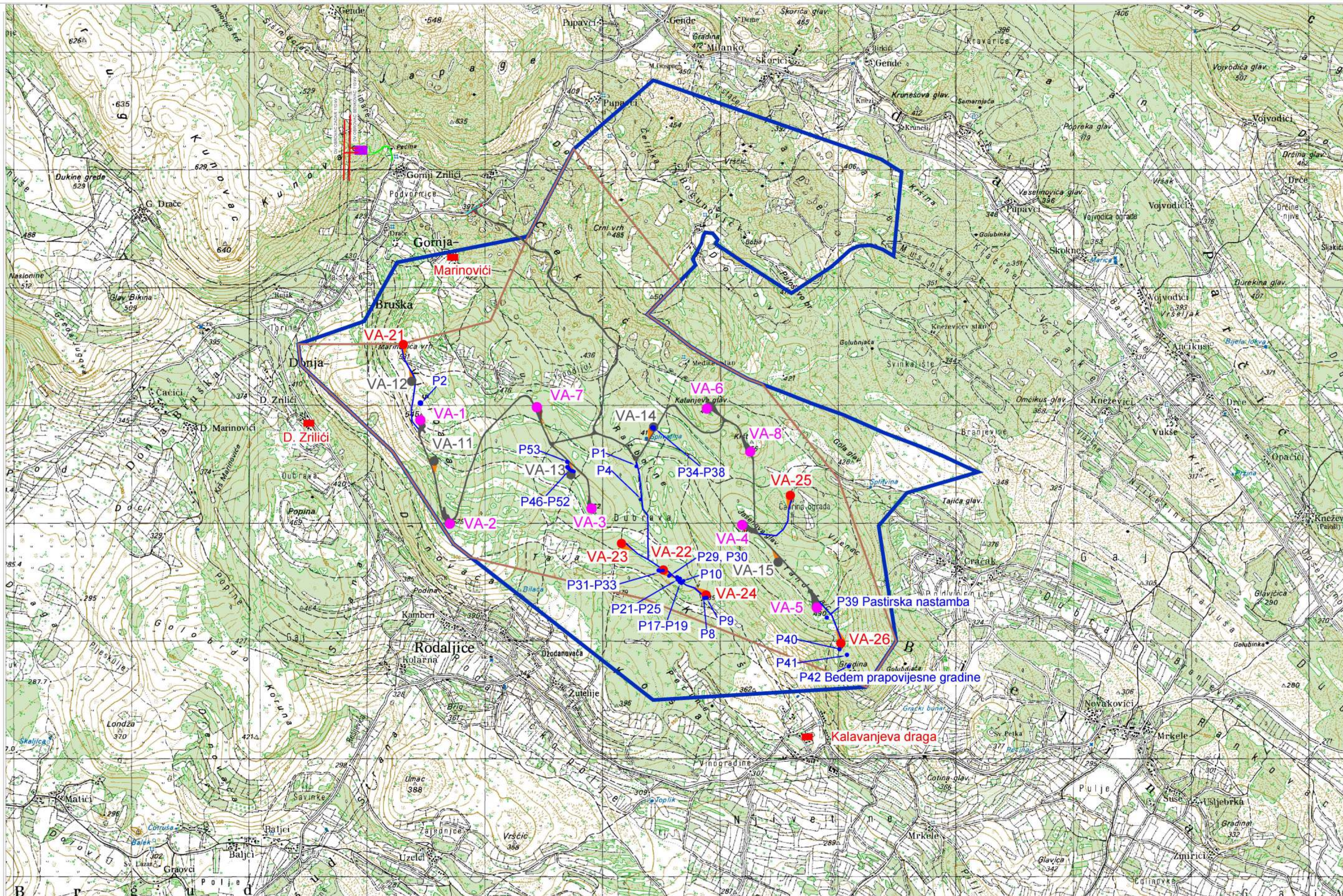

DOSTAVITI:

1. Ventus Flatus d.o.o., Jurišićeva 1/a, Zagreb (**R s povratnicom!**)

Na znanje:

2. Zadarska županija, Upravni odjel za prostorno uređenje, zaštitu okoliša i komunalne poslove, Božidara Petranovića 8, Zadar
3. Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Uprava za inspekcijske poslove, ovdje
4. Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja, Uprava za prostorno uređenje, Republike Austrije 20, Zagreb
5. Pismohrana u spisu predmeta, ovdje

LEGENDA:

- VA ● VJETROAGREGATI (VA1, VA2, VA3, VA4, VA5, VA6, VA7, VA8) POSTOJEĆE VE ZD3P
- VA ● FAZA 1: VJETROAGREGATI (VA11, VA12, VA13, VA14, VA15) VE ZD3P
- VA ● FAZA 2: VJETROAGREGATI (VA21, VA22, VA23, VA24, VA25, VA26) VE ZD3P

- PLANIRANA PODRUČJA ZA ISKORIŠTAVANJE ENERGIJE VJETRA PREMA PP ZADARSKJE ŽUPANIJE IZMJENE I DOPUNE
- ZONA ZAHVATA VE ZD3P
- POSTOJEĆI PRISTUPNI PUT
- NOVI PRISTUPNI PUT
- TS BRUŠKA

- POTENCIJALNA ARHEOLOŠKA NALAZIŠTA
- NASELJA SA MJERNIM MJESTIMA IMISIJE BUKE